

COST-BENEFIT ANALÝZA (KOMPILÁT Z WEBU A WIKIPEDIE PRO PŘIPOMENUTÍ)

- Porovnává náklady a výnosy (přínosy) investičních/rozvojových projektů.
- Převádí obojí na finanční hodnotu; v případě, že je finanční hodnota těžko vyčíslitelná, používá pomocné metody stanovení tzv. stínových cen.
- Klíčovou složkou je tzv. diskontní (úroková) sazba, tj. výnosová míra, kterou jsou diskontovány (přepočítány) budoucí peněžní toky na současnou hodnotu.
- Podstatou CBA je hodnocení projektů, u nichž se předpokládá širší dopad na veřejnost, kdy je potřeba zohlednit širší společenský prospěch či újmu projektu. To je i důvod převádění nefinančních dopadů do finančního vyjádření, případně jiný způsob zajištění souměřitelnosti různých dopadů pro potřeby vyhodnocení.

Analýza nákladů a přínosů (též označována jako analýza nákladů a výnosů, případně anglickým termínem cost-benefit analysis, CBA) patří k základním technikám pro hodnocení investičních projektů. Metoda porovnává benefity (benefits), které vyjadřují jakékoliv pozitivní efekty s náklady nebo újmy (costs), které postihují negativní efekty investice. Obvykle slouží k hodnocení projektů především z veřejné sféry (=spojené s rozhodováním o veřejných investicích).

CBA rozšiřuje běžné finanční hodnocení projektu (náklady na výstavbu a provoz vs. očekávané výnosy z provozu) o socioekonomické a případně i environmentální dopady projektu (tzv. **externality**). Rozdíl mezi finančním a socioekonomickým hodnocením projektu lze ilustrovat na příkladu dětského hřiště. Zatímco výdaje na výstavbu a provoz dětského hřiště patří do finanční analýzy, socioekonomická analýza rozšiřuje výsledky hodnocení i o užitek rodičů s dětmi, kteří budou hřiště využívat. Pro potřeby hodnocení v rámci CBA je třeba veškeré dopady kvantifikovat – ocenit finanční hodnotou.

K ocenění položek, pro které nejsou k dispozici tržní ceny (např. zmíněný užitek rodičů s dětmi), se používají tzv. **stínové ceny**. Ke stanovení stínových cen lze použít např. **náhražkové trhy**, **techniku ochoty platit**, **ochotu přijímat kompenzace**, apod. K rozšíření použití analýzy nákladů a přínosů v České republice došlo především v souvislosti s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů. Analýza je často vyžadována jako povinná příloha žádosti o podporu.

Podstatou metody je analýza dopadů investice na subjekty, u nichž se předpokládá, že na ně realizace projektu nějakým způsobem bude mít dopad, dále pak kvantifikace zjištěných efektů a převod na společnou číselnou (ideálně finanční) jednotku. Poté již můžeme využít kritériálních ukazatelů včetně např. indexu ziskovosti a doby návratnosti investice.

Pro zpracování CBA analýzy je možné použít tento postup:

- Popsání podstaty projektu (z technického, marketingového a organizačního hlediska)
- Vytvoření finančního plánu projektu z pohledu investora
- Definování subjektů, na které má realizace projektu vliv

Popis variant projektu:

- Nulová varianta – stav bez realizace projektu
- Investiční varianta (či varianty) – projekt bude realizován
- Definování maxima všech přínosů a újem v **celém životním cyklu investice**, jejich rozdělení na kvantifikovatelné a nekvantifikovatelné
- Převedení kvantifikovatelných přínosů a újem na hotovostní toky
- Stanovení **diskontní sazby**¹ a spočtení kritériálních ukazatelů
- Interpretace výsledků, rozhodnutí, zda je investice přijatelná

Zdroje:

¹ Procentní vyjádření úrokové sazby vyčísluje, jakou částku finanční instituci, která úvěr (zápůjčku) poskytla, zaplatí dlužník navíc. Ve většině případů se jedná o procento fixní (stálé), ale může být někdy i úroková sazba proměnlivá, tzn., že poskytující finanční instituce může toto procento v průběhu úvěru měnit, snižovat či zvyšovat.

<https://managementmania.com/cs/analyza-nakladu-a-prinosu-cba-cost-benefit-analysis>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Anal%C3%BDza_n%C3%A1klad%C5%AF_a_p%C5%99%C3%ADnos%C5%AF

http://www.grantadvisor.cz/dotace-online/infocentrum/05_cba.pdf

EXERCISE: Cost-Benefit Analysis

Enter the information in the spreadsheet below. The information is the stream of costs and benefits estimated for a proposed project. Year 0 represents the initial investment while costs for years 1-10 are the maintenance costs incurred at the end of each year. The benefits are e.g. the revenues from the economic development in the region.

Costs:

Item	Cost

Benefits:

Item	Benefit

Year	Costs	Benefits	Total benefits minus costs	Discount factor (r)	Present value (PV)
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

$$PV = R/(1 + r)^t$$

(PV – present value – současná hodnota; R – očekávaná částka v budoucnosti; r – diskont – cena příležitosti (opportunity cost); t – čas)